

НАСЛІДКИ НЕЗАКОННОГО ВИДОБУВАННЯ БУРШТИНУ

Одна з головних проблем бурштинових «розкопок» - незаконне видобування «сонячного каменю», яка при цьому має ряд негативних наслідків.

До екологічних наслідків належать: порушення цілісності геологічних пластів, збіднення надр бурштину, порушення гідрогеологічних умов на прилеглих територіях, знищення трав'яного покриву і родючого шару ґрунту, вирубування дерев і порушення їхньої кореневої системи, зміна болотних біоценозів. До економічних наслідків належать: збитки у лісовому та водному господарстві, деградація ґрунтів, втрата для держави значних обсягів бурштину-сирцю, що набагато перевищують обсяг законного видобування, недоотримання митних зборів, загальнодержавних та місцевих податків і зборів. До соціальних наслідків належать: підвищення рівню криміногенної обстановки в регіоні, високий рівень травматизму та смертності серед «старателів» через недотримання правил безпеки, зростання соціальної напруги через конфлікти між «старателями» та простими громадянами.

Площа понівечених земель на території Рівненської та Волинської областей сягає більше семиста гектарів. Лісів – понад 400. У Житомирській області вже практично втрачено 60 гектарів лісів.

Тисячі гектарів землі, на якій раніше був ліс, після «старательських» робіт нагадують марсіанський пейзаж з поваленими деревами над ямами 3-8 метрів глибини, заповненими глинистою сірою рідиною.

Дійсно, нелегальний видобуток каменю проводиться, здебільшого, мотопомпами, через що земля виснажується та вкривається піском. Тому ця проблема і потребує проведення досліджень, однак її вирішення в Україні буде сягати мільйонів гривень. Уже зараз можна зробити висновок, що збитки, наприклад, заподіяні лісу у двох лісгоспах Житомирської області становлять близько 100 тисяч гривень. Наслідки незаконного добування бурштину-сирцю на землях лісгосподарського призначення Білокоровицького та Олевського лісгоспів – вражаючі, бо дерева зрубані, або впали від пошкоджень кореневої системи. Після чого вони втрачають технічну якість, однак їх необхідно прибрати, бо це створює загрозу пожеж та розповсюдження шкідників, і тому пошкоджені площі потрібно заліснити.

Промислові поклади бурштину в межах Прип'ятського басейну (північні райони Волинської, Рівненської, Житомирської та Київської областей) залягають на глибині від 2,5 до 10 м від земної поверхні та мають сумарну потужність 0,5-5,0 м. Вміст бурштину в них коливається від декількох до кількох сотень грамів на кубічний метр, а загальні ресурси бурштинової сировини в регіоні оцінено щонайменше в 100 тис. тонн.

Існує декілька способів видобування бурштину:

- механічний спосіб, який включає в себе розробку масиву ґрунту у відкритому кар'єрі або під землею: розкриття продуктивного шару ґрунту, екскаваційні роботи, транспортування породи, грохотіння, миття породи, рекультивацію земель. Даний спосіб добування бурштину проводиться комплексом машин і на сьогодні застарів. Недоліками такого способу є великі експлуатаційні та економічні затрати, винос породи на поверхню і негативний екологічний вплив на навколишнє середовище;

- гідравлічний спосіб, який здійснюється при розмиванні продуктивного шару ґрунту струминами високого тиску, та винос бурштину на поверхню родовища гідравлічними потоками, супроводжується: виносом мінерального ґрунту на поверхню родовища, що не забезпечує повного вилучення бурштину з родовищ. Енергомісткість способу призводить до зміни структури ґрунтів, утворення порожнин і відповідно справляє значний негативний техногенний вплив на навколишнє середовище.

Таким чином, в сучасних умовах добування бурштину потребує новітніх технологій і удосконалення засобів і методів для інтенсифікації процесу видобутку, при якому досягається вища продуктивність та ефективність, а також зменшення негативного екологічного впливу на навколишнє середовище.

Для вирішення досліджуваної проблеми необхідно провести ряд заходів:

- зібрати і проаналізувати інформаційний матеріал для розробки проекту законного видобування бурштину;
- проаналізувати існуючі методи видобування з метою збереження довкілля і досягнення економічної ефективності;
- використовувати належним чином можливості землеустрою щодо управління територіями з покладами бурштину, оскільки не вдосконалюються земельні відносини, недостатньо науково-обґрунтовані професійні напрацювання;
- подати пропозиції щодо організації раціонального використання землі з веденням кадастру та моніторингу у перспективі.